

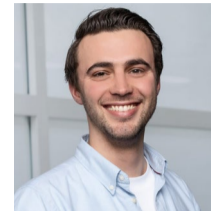
De calculatietijdnormen worden vernieuwd
Maar hoe werkt dat precies?

6

Innoveren met AI
Drie inspirerende praktijkvoorbeelden

8

Nieuwe leiders
We verwelkomen nieuwe voorzitters van drie bestuursorganen

9

Voorzitter Techniek Nederland Mark Harbers:

Nieuw kabinet, nieuwe lobbykansen

Foto: Wouter Borre

Voorzitter Mark Harbers geeft namens de branche een duidelijk signaal af richting de nieuwe politici en beleidsmakers. Op welke thema's focust de lobby? Wat moet daar gebeuren en wat kan de branche daaraan bijdragen?

Wat moet het nieuwe kabinet als eerste doen om het tekort aan technisch personeel aan te pakken?
'Het nieuwe kabinet wil de beroepsbegeleidende leerweg aantrekkelijker maken en gericht sturen op de instroom in vakopleidingen voor vitale sectoren, zoals de techniek. Dat ondersteunen wij. Daarnaast is ruimere en structurele

financiering van het technisch beroepsonderwijs nodig, én moeten techniekopleidingen in alle regio's beschikbaar blijven.'

Waarom is investeren in techniekonderwijs cruciaal voor groei en de energietransitie?

'Techniek is onmisbaar voor onze economie. Zonder technische vakmensen geen industrie, geen infrastructuur en geen energietransitie. Warmtepompen, laadpalen, zonnepanelen en warmtenetten worden niet vanzelf aangelegd. Investeren in techniekonderwijs is daarom investeren in economische groei en verduurzaming.'

Hoe krijgen we meer jongeren enthousiast voor techniek?

'Door te laten zien hoe interessant en maatschappelijk relevant techniek is. Iedereen zou al op de basisschool met

→ Lees verder op de volgende pagina.

'We blijven investeren in kennis'

Technisch installatiebedrijf Bernard Schulte in Voorhout is geen doorsnee installateur. 'We werken met name voor particulieren in het hogere segment. Een markt met wat grotere budgetten, maar ook met hogere eisen en complexere opdrachten.' Het werkveld van het bedrijf is gaandeweg steeds verder verbreed, maar nog steeds specialistisch. 'We investeren veel in kennis en innovatie. En dat blijven we doen. Zodat onze medewerkers breed inzetbaar zijn op complexe taken en nieuwe technieken.' Portret van een familiebedrijf.

→ Lees meer op pagina 7.

Schijnzelfstandigheid onder de loep

De belastingdienst wil dit jaar gaan handhaven op de schijnzelfstandigheid onder zpp'ers. Tegelijkertijd wil het nieuwe kabinet morrelen aan de wetgeving. Te midden van die onduidelijkheid neemt Techniek Nederland een helder standpunt in.

→ Lees meer op pagina 11.

Nieuwe energie voor Vakcommissie Industrie

Het nieuwe Nederlandse industriebeleid is ook van betekenis voor installatiebedrijven in deze sector. Techniek Nederland gaf de Vakcommissie Industrie daarom een stevige impuls, met nieuwe leden, een vernieuwd beleidsplan en duidelijke focusgebieden en thema's voor de komende twee jaar. Welke zijn dat?

→ Dat lees je op pagina 14.

Nieuwe ledenvoordelen:

Tien procent korting op dynamische energie en vijftig procent op vastrecht bij NieuweStroom.

BP en Tango verhogen brandstofkortingen.

4

Vervolg van pagina 1.

techniek in aanraking moeten komen. Dan wordt een technische opleiding een logische en aantrekkelijke keuze voor meer jongeren, óók voor meisjes.'

Hoe belangrijk wordt AI, robotisering en industrialisatie om het arbeidstekort het hoofd te bieden?

'Heel belangrijk. Met méér instroom alleen gaan we het niet redden, zelfs niet als al onze inspanningen maximaal effect hebben. Daarom zijn innovaties zoals AI, robotisering en industrialisatie onmisbaar. Deze technologieën helpen ons om slimmer te werken: vakmensen kunnen zich nóg meer richten op het echte vakwerk, de faalkosten dalen en we kunnen met hetzelfde aantal mensen meer werk verzetten.'

Is reparatie volgens jou belangrijker dan recycling binnen de circulaire economie?

Ja, reparatie heeft wat mij betreft prioriteit. Dat is geen kwestie van gevoel, maar van volgorde. In de circulaire economie werken we met de zogenoemde R-ladder: een overzicht van strategieën om grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te benutten. Wie de ladder bekijkt, ziet het direct: reparatie staat hoog, recycling helemaal onderaan. Dat is logisch. Reparatie verlengt de levensduur van een product. En elke keer dat we een product langer gebruiken, voorkomen we nieuwe productie. Nieuwe productie vraagt om nieuwe grondstoffen, energie en transport en veroorzaakt vrijwel altijd meer CO₂-uitstoot dan één gerichte reparatiehandeling. Door te repareren, behouden we bovendien de waarde die al in een product zit: materialen, arbeid, energie en ontwerp kwaliteit.

Wat betekent circulaire economie binnen de installatiesector?

'Circulariteit is de volgende stap in de energietransitie. We kijken niet alleen naar energieverbruik, maar ook naar de milieu-impact van materialen. Dat betekent: onderdelen vervangen in plaats van complete installaties, systemen refurbishen en al in het ontwerp rekening houden met hergebruik.'

Je zegt dat bedrijven hun piekbelasting tot vijftwintig procent kunnen verlagen. Wat is daarvoor nodig?

'Flexibel elektriciteitsgebruik moet financieel aantrekkelijk worden gemaakt. Daarnaast moeten netbeheerders beter inzicht geven in waar en wanneer net-

congestie optreedt. Met die informatie kunnen installateurs slimme maatregelen nemen om piekbelasting te verminderen.'

Wat betekent het Aansluitoffensief voor bedrijven in de wachtrij?

'Het Aansluitoffensief bevat acht maatregelen om netcongestie terug te dringen. Dankzij onze inbreng staan onder meer datadelen, flexibele contracten en financiële prikkels voor flexibel gebruik in het plan. Daarmee kunnen duizenden bedrijven sneller worden aangesloten.'

Wij zetten alles op alles om knelpunten te agenderen en oplossingen aan te dragen

Wat kunnen installatiebedrijven doen tegen netcongestie?

'Installatiebedrijven zijn onmisbaar. Zij realiseren energiemanagementsystemen, opslag en lokale opwek en adviseren bedrijven over slimmer energiegebruik. Zo helpen zij het elektriciteitsnet beter te benutten.'

Wat moet er gebeuren om de branche meer circulair te maken? En hoe kan de overheid dat stimuleren?

'Consistent beleid is essentieel. De uitgestelde aanscherping van de MilieuPrestatie Gebouwen zorgt ervoor dat investeren in circulaire oplossingen nu nog onvoldoende loont. Ook belemmeren afvalregels hergebruik en refurbishen. Techniek Nederland pleit daarom voor één integrale Europese duurzaamheidsnorm voor energie en materialen.'

Is het belang van de sector voldoende zichtbaar in Den Haag?

'Ja, Techniek Nederland staat écht op de kaart in Den Haag. Tegelijkertijd is er veel werk te doen. Met een nieuw kabinet en een nieuwe Tweede Kamer is het belangrijk om duidelijk te maken hoe cruciaal de technieksector is. Uiteraard zetten wij alles op alles om knelpunten te agenderen en oplossingen aan te dragen in het belang van onze leden.'

Weerbaar ondernemen in onzekere tijden

De wereld om ons heen verandert in hoog tempo. Geopolitieke spanningen nemen toe en daarmee groeit ook de kans op cyberaanvallen, sabotage en uitval van vitale infrastructuur. Voor techniekbedrijven is dat geen ver-van-mijn-bed-show. Integendeel: veel van onze leden werken dagelijks aan systemen en installaties die essentieel zijn voor het functioneren van Nederland.

Tegen die achtergrond presenteert Techniek Nederland het rapport *Sterk in tijden van crisis: Hoe de technieksector haar weerbaarheid vergroot*. Als eerste brancheorganisatie in Nederland liet Techniek Nederland een uitgebreid weerbaarheidsrapport opstellen. Het onderzoek is uitgevoerd door TNO en biedt concrete handvatten voor ondernemers.

Techniekbedrijven spelen een cruciale rol

Voorzitter Mark Harbers benadrukt het belang van paraatheid: 'Techniekbedrijven spelen in tijden van crisis een cruciale rol. Veel bedrijven werken dagelijks voor vitale sectoren zoals energievoorziening, telecom, waterbeheer, overheidsdiensten en gezondheidszorg. Het is voor iedereen belangrijk dat deze sectoren onder alle omstandigheden overeind blijven. Dit rapport biedt onze leden houvast om hun weerbaarheid te vergroten.'

Crisissituaties niet langer ondenkbaar

Crisissituaties waarin energievoorziening, telecom, ziekenhuizen of industrie worden geraakt, zijn niet langer ondenkbaar. Volgens Harbers is weerbaarheid

een voorwaarde voor continuïteit: 'vooruitdenken, duidelijke afspraken maken en crisisscenario's oefenen vergroten de slagkracht en beperken maatschappelijke schade wanneer het erop aankomt.'

Drie scenario's

Het rapport werkt drie realistische scenario's uit: een sabotageactie met 72 uur zonder internet en telefoon, een vergelijkbare situatie met 72 uur stroomuitval en een internationaal conflict waarbij Nederland of een andere lidstaat een beroep doet op Artikel 5 van de NAVO. In alle scenario's wordt duidelijk hoe afhankelijk techniekbedrijven zijn van betrouwbare energie, goed functionerende ICT, logistieke ketens en voldoende personeel.

Praktische adviezen

Het rapport biedt praktische adviezen om in een noodsituatie de regie te nemen. Het begint bij het in kaart brengen van risico's, gevolgd door het opstellen van een noodplan, het organiseren van noodcommunicatie en het maken van afspraken met collega-bedrijven en overheden.

Voorlichting

De komende periode intensiveert Techniek Nederland de voorlichting via webinars, presentaties op ledenbijeenkomsten, informatie op de website en geeft praktische tools die direct toepasbaar zijn.

↳ Download het rapport via t.nl/VB-download-rapport-weerbaarheid en begin nu met het versterken van je weerbaarheid.

↳ Meld je aan voor het webinar via: t.nl/VB-webinar-weerbaarheid

Je hebt weinig keus

Pv-installateur wordt totaalverduurzamer

Wat doe je als pv-installateur nu de vraag naar zonnepanelen afkoelt? Staar je niet blind op de zon en verbreed je horizon. Je hebt weinig keus. Want de elektrificatie van Nederland zet door. Er zijn volop kansen in integrale oplossingen van opwek, opslag, laden en energiemangement. De basis heb je al. Techniek Nederland helpt je door te groeien naar totaalverduurzamer.

Door het afschaffen van de salderingsregeling in 2027, de opkomst van dynamische energieprijzen en nieuwe mogelijkheden zoals energiemangement, groeit de vraag naar installateurs die het hele energiesysteem van een woning overzien. Ofwel: energie E-installateurs. Zij hebben verstand van pv-systemen, maar ook van thuisbatterijen, laadpalen, meterkastuitbreiding, slimme sturingen en systeemintegratie. Als energie E-installateur vergroot je je toegevoegde waarde en eis je een grotere rol op.

Vergroot je inzetbaarheid

Voor de rol van energie E-installateur bestaat momenteel nog geen vaste of gecertificeerde opleidingsroute. De ontwikkeling verloopt via praktijkervaring, gerichte bijscholing en het aantoonbaar uitbreiden van competenties. Door stap voor stap

voort te bouwen op je Zon-E-kennis vergroot je je inzetbaarheid, onderscheid je je in de markt en kun je klanten beter begeleiden bij hun volgende stap in de energievoorziening. Het gaat daarbij niet alleen om het plaatsen van componenten, maar vooral om de juiste technische inpassing in de elektrische installatie van de woning.

Pakket energie E-installateur

Wil jij je ontwikkelen tot vakbekwaam energie E-installateur? Dan komt Techniek Nederland je te hulp. Tijdens de vakbeurs Solar Solutions introduceerden we een pakket met hulpmiddelen die je verder helpen. Dat bevat onder meer:

- Een vijfstappenplan naar energie E-installateur
- Een quick scan van je kennisniveau op de nieuwe systemen en systeemintegratie

Foto: Sander van der Torren

— Installatie van thuisbatterij

- Wegwijs in trainingen op het gebied van batterij-systemen, het installeren en integreren van laadpalen, energiemangementsystemen, monitoring en diagnose, veiligheid en regelgeving
- Checklist kwaliteitsborging
- Toolkit voor klantencommunicatie

↳ t.nl.nu/VB-energie-e-installateur
Meer weten? Stuur dan een mail naar Nancy Dekker: n.dekker@technieknederland.nl

Nieuwe leden

In de vorige editie mochten we 39 bedrijven als lid van onze vereniging verwelkomen. Deze keer zijn daar weer 68 collega-bedrijven bij gekomen (peildatum 13 februari).

2e Exloërmond Hilgen Bolk Installatietechniek
Aalst Gld Evertse Techniek
Abbenes Secure Electric
Almere installatieneutraal
Almere van Rouendal
Amersfoort Elektroplan
Amstelveen Millenaar Verwarming Service & Onderhoud
Amsterdam Charge Supply
Amsterdam De Duurzame Techneut
Amsterdam RioVent Riool- en Installatietechniek
Amsterdam Slim Verwarmen
Amsterdam-Duivendrecht PDW Solutions
Assen SOMCOM
Asten VZ Industrial
Baarlo Lb RenR Klimaattechniek
Beek Lb van Roekel installatietechnieken
Beverwijk Aardenburg Totaaltechniek
Beverwijk Heemskerk Installatietechniek & Service
Bovenkarspel Installatiebedrijf de Streek
Capelle A/D IJssel AirHeat Installaties

De Hoef Janmaat Duurzame Installatietechnieken
Doorn HBBZ (Hardeman Beveiliging en Bedrijfszorg)
Dordrecht DAL installatietechniek
Druuten Jagtenberg Installaties
Eersel Intelctric Network Solutions (INS)
Eijsden Korbmacher
Emmen Naumann Tech
Franeker Hoekstra Multiservice Franeker
Gouda Beco-elektro.nl
Grave Verhaaren Warmte Techniek
Groesbeek Montagebedrijf P.M. Stiemens
Harderwijk Betecom
Heerhugowaard Maxi Air koeltechniek
Heerlen Suntec
Helmond R.B.M. Solutions
Hillegom Energie Soleil
Hoogersmilde Hestovius thuiscomfort
Hoogeveen Bouw- en installatietechniek Pieters
Hoogezand Weessies inspectie en techniek
Hoogwoud BKA Installatietechniek

Kinrooi Service Techniek Limburg
Laren Gld Solarama
Leeuwarden Bartmann's Technisch Bedrijf (B.T.B.)
Leeuwarden Het Eringa Geluid
Maarsbergen Loodgietersbedrijf Boer
Nijkerk Gld Van de Beerecamp
Elektrotechniek
Nijmegen BTG Beveiligingsinstallaties
Oost West Farold
en Middelbeers
Roosendaal PMF E&I
Rotterdam e-WNDR Solar
Rotterdam GXP Cad-Engineer
Schermerhorn R. Molenaar Installatietechniek
's-Gravenhage Bim Zuid West
Siddeburen Bijman Installatietechniek
Sint-Michiëlsgestel Securityworx
Sliedrecht De Jong Installatie-service
Tilburg Jovabo Group
Tilburg SmartForYou
Utrecht Tijdfabriek
Vaassen Mattheijs Klimaattechniek
Veen Meevo
Velp Gld Motus Techniek
Westzaan Wilo Nederland
Woerden Kwik Installatietechniek
Wormerveer Horus Totaaltechniek
Zaandam Zaan Installatietechniek
Zwolle Raeth
Zwolle RD Install

Gemist?

Bij de februari-editie van E&W Installatie-techniek zat ook ons ledenvoordeel-magazine. Nog niet gezien? Download de PDF en ontdek alle voordelen.

↳ tnl.nu/VB-ledenvoordeelmagazine

BP wordt OK en verhoogt de ledenkortingen

OK

Brandstofleverancier BP is recent overgenomen door branchegenoot OK. Sinds begin februari is gestart met de omkleuring van BP-stations naar de herkenbare rood-witte OK huisstijl. Tijdens de omkleuring en eventuele verbouwwerkzaamheden kun je op deze locaties gewoon blijven tanken. Ook na de omkleuring blijft jouw huidige BP-tankpas geldig, inclusief de kortingsafspraken.

Met de overname door OK zijn de kortingen voor leden op de landelijke lijstprijzen flink verhoogd, in sommige gevallen zelfs verdubbeld. Momenteel gelden de volgende kortingen:

Diesel en Diesel Ultimate met active technologie (per 100 liter)

BP-netwerk: 19,00 euro
BP-express netwerk: 20,00 euro
BP-rijkswegstations: 20,00 euro

Benzine en Benzine Ultimate met active technologie (per 100 liter)

BP-netwerk: 18,50 euro
BP-rijksweg station: 18,50 euro
BP-express netwerk: 18,50 euro

BP Bioenergy HVO (per 100 liter)

BP-netwerk: 10,00 euro

BP Autogas (per 100 liter)

BP-netwerk: 15,00 euro

Als de pompprijs op het moment van tanken lager is dan de grootverbruikerslijstprijs minus bovenstaande korting, dan wordt automatisch de geldende lagere pompprijs berekend. Zo betaal je altijd de laagste prijs.

Daarnaast krijg je met de pas vijftieng procent korting op Carwash.

Laden

Voor het laden met de Fuel & Tankpas (die je apart moet aanvragen) geldt:

- 1,00 euro korting per 100 kWh.
- Voor ultrafast HCP Pulse: 4,00 euro korting per 100 kWh.

Deze kortingen gelden alleen voor laadsessies binnen Nederland en zijn exclusief btw.

Andere stations

Ook op andere Nederlandse tankstations krijg je met de BP/OK-pas kortingen:

Voor diesel en diesel premium (per 100 liter)	Benzine (per 100 liter)
Texaco: 6,50 euro	Texaco: 6,50 euro
Argos: 14,00 euro	Argos: 14,00 euro
Total: 12,00 euro	

Techniek Nederland is blij met de nieuwe kortingsafspraken, waar inmiddels honderden lidbedrijven van profiteren. De afspraken gelden tot en met 2030.

↳ Wil je ook zo'n pas en besparen op je brandstofkosten? Ga dan naar tnl.nu/VB-tankpas-bp

Ook Tango/Q8 verhoogt de kortingen

Ook Tango heeft onlangs besloten de korting voor leden te verhogen.

Vanaf nu krijg je de volgende kortingen op benzine, diesel en HVO100:

- Bij Tango/Q8/OK en Sakko stations: 21 cent per liter (exclusief btw)
- Bij Esso/Texaco/Firezone/Argos/Avia en Supertank: 18 cent per liter (exclusief btw)

Tango hanteert geen opzegtermijnen en de pas is gratis.

↳ Aanvragen doe je hier:
tnl.nu/voordeel-tango-q8

Korting op dynamische energie van NieuweStroom

Sinds kort is ook NieuweStroom opgenomen in ons ledenvoordeelprogramma, mét exclusief ledenvoordeel. Ontvang nu tien procent korting op de netto opslag op je energietarieven en vijftig procent korting op de vastrechtkosten. Zo bespaar je direct op je energierekening.

Waarom ondernemers kiezen voor NieuweStroom

De prijzen voor stroom en gas veranderen continu: voor gas per dag, voor stroom zelfs per kwartier. Met NieuweStroom profiteer je van deze dynamische marktprijzen. Sinds 2012 is NieuweStroom actief als innovatieve energieleverancier met een frisse kijk op de markt. Geen ondoorzichtige contracten of verborgen kosten, maar volledige transparantie en directe regie over je energieverbruik.

- Eerlijke prijs, concreet voordeel. Je profiteert van de actuele marktprijs met een kleine, transparante opslag.
- Persoonlijk advies bij jou op de zaak. Je krijgt een vaste energieadviseur die met je meedenkt.
- Volledige flexibiliteit. NieuweStroom werkt zonder vaste contracten of opzegboetes.
- Altijd inzicht in je verbruik. Je hebt real-time inzicht via je persoonlijke klantportaal.

Jouw Techniek Nederland-voordeel

Leden van Techniek Nederland krijgen tien procent korting op de netto opslag op de energietarieven en vijftig procent op vastrechtkosten.

Interesse?

Plan nu een vrijblijvend persoonlijk adviesgesprek bij jou op de zaak. De energieadviseur van NieuweStroom kijkt mee naar je verbruik en laat zien waar je kunt besparen. Mail je gegevens en en lidnummer naar afpraak@nieuwestroom.nl om een afspraak te maken.

NIEUWE STROOM
energie voor slimme ondernemers

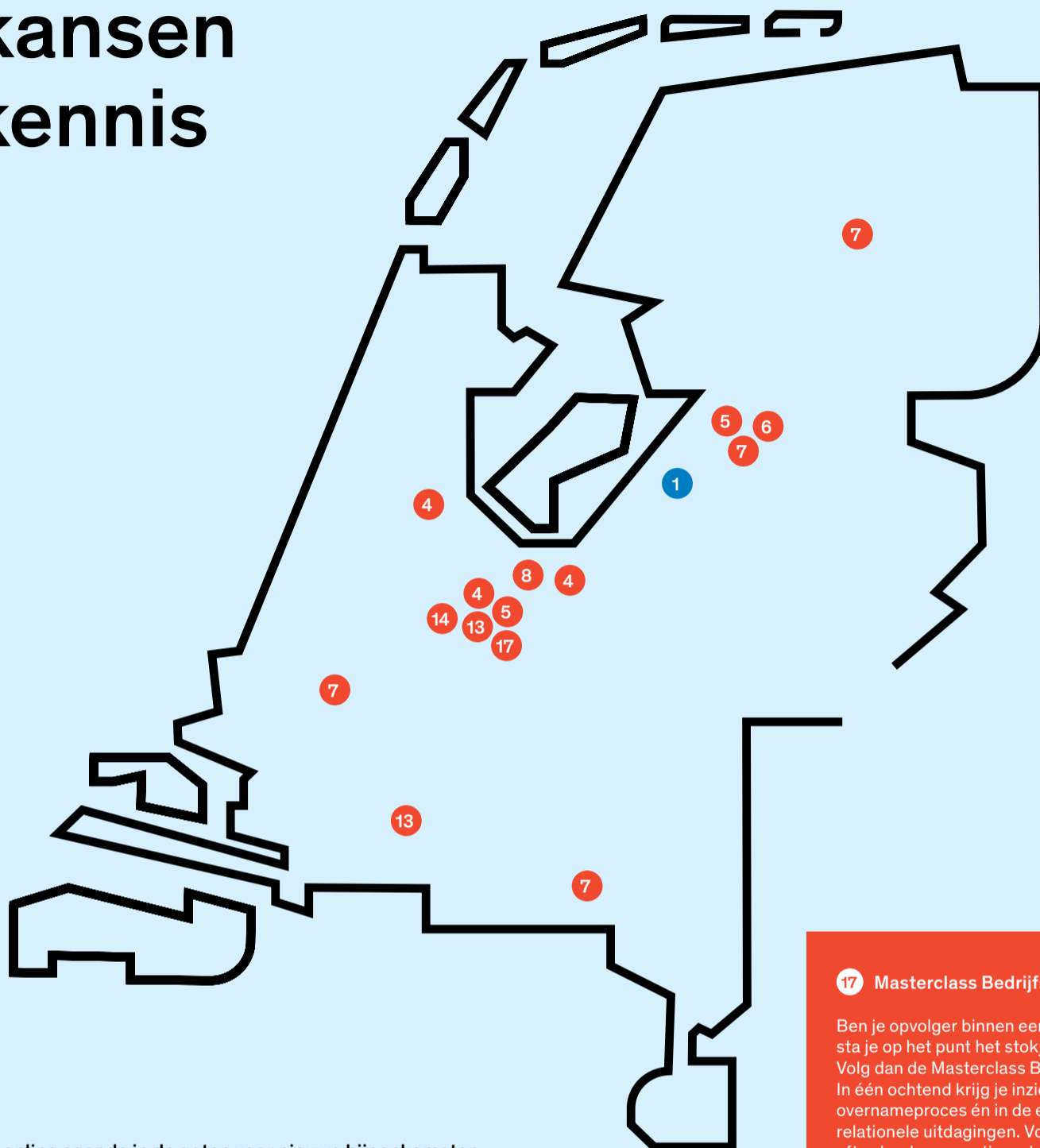
Check ze allemaal

Hier kun je zien van welke kortingen je profiteert en met de ledenvoordeelcalculator maak je eenvoudig een indicatieve vergelijking met je contributie.

tnl.nu/VB1-26-ledenvoordelen

26 kansen op kennis

Houd de online agenda in de gaten voor nieuwe bijeenkomsten in 2026. Volg daarom onze agenda op tnl.nu/agenda-1-26

17 Masterclass Bedrijfsopvolging

Ben je opvolger binnen een familiebedrijf of sta je op het punt het stokje over te dragen? Volg dan de Masterclass Bedrijfsopvolging. In één ochtend krijg je inzicht in het overnameproces én in de emotionele en relationele uitdagingen. Voor opvolgers, aftredende generatie en betrokken familieleden. Deelname kan individueel of samen met meerdere familieleden.

Evenement

- 1 **Techniek Nederland Open 2026**
10 juni - Nunspeet
tnl.nu/agenda1261

Bijeenkomst

- 1 **Online – Veilig en gezond werken met zzp'ers**
24 maart
tnl.nu/agenda12601
- 2 **Online – Marktupdate ETD: hergebruik en E-waste**
25 maart
tnl.nu/agenda12602
- 3 **Online – Sterk in tijden van crisis: hoe weerbaar is jouw bedrijf in de technieksector**
26 maart
tnl.nu/agenda12603

- 4 **Basiscursus Calculeren volgens de Techniek Nederland Methode**
31 maart - Amsterdam
tnl.nu/agenda12604
5 mei - Woerden
tnl.nu/agenda12605
17 juni - Amersfoort
tnl.nu/agenda12606

- 5 **Projectbeheersing en onderhanden projecten**
31 maart - Utrecht
tnl.nu/agenda12607
2 juni - Zwolle
tnl.nu/agenda12608

- 6 **Zij-instroomtraject ETD en Reparatie**
31 maart - Zwolle
tnl.nu/agenda12609

- 7 **Praktijktraining Veilig Werken voor Monteurs en Uitvoerend leidinggevenden**
1 april - Rotterdam
22 april - Eindhoven
6 mei - Assen
23 september - Akersloot
7 oktober - Zwolle
tnl.nu/agenda12610

- 8 **Masterclass persoonlijk leiderschap in de praktijk**
2 april - Soest
tnl.nu/agenda12611

- 9 **Online – Zo werk je veilig in de kruipruimte**
8 april
tnl.nu/agenda12612

- 10 **Online – Webinar Digitaliseren van de planningsprocessen & projectorganisatie**
9 april
tnl.nu/agenda12613

- 11 **Online – Marktupdate ETD: Garantie & Recht op reparatie**
16 april
tnl.nu/agenda12614

- 12 **Online – Webinar Valgevaar voorkomen**
21 april
tnl.nu/agenda12615

- 13 **Rendementsverbetering in de installatiebranche**
12 mei - Utrecht
tnl.nu/agenda12616
23 juni - Breda
tnl.nu/agenda12617

- 14 **Training Verbeterde Risicoklassenindeling (VRKI)**
18 mei - De Meern
tnl.nu/agenda12618

- 15 **Online – Webinar Werkdruk en werkstress de baas**
18 mei
tnl.nu/agenda12619

- 16 **Online – Marktupdate ETD: Het Nationaal Reparateursregister**
20 mei
tnl.nu/agenda12620

- 17 **Masterclass Bedrijfsopvolging**
27 mei - Houten
tnl.nu/agenda12621

- 18 **Online – Webinar Digitaliseren van je projectmanagement**
9 juni
tnl.nu/agenda12622

- 19 **Online - Webinar Veilig samenwerken in de verhouding opdrachtgever-opdrachtnemer**
23 juni
tnl.nu/agenda12623

Tijd is geld

In april zijn de nieuwe uitgaves van de Techniek Nederland Calculatietijdnormen voor e- en w-installaties weer beschikbaar. Daarin zijn de laatste inzichten verwerkt en aanvullende tijdnormen opgenomen voor nieuwe werkzaamheden en producten. Wat er niet in staat, is hoeveel tijd onze vakspecialisten steken in het actualiseren van deze naslagwerken.

Foto: Bart van Overbeeke

Twee werkgroepen – één voor Elektro en één voor Klimaat & Sanitair – bepalen jaarlijks welke nieuwe producten, materialen of werkwijzen in de nieuwe uitgave een plek moeten krijgen. Elke werkgroep bestaat uit vakspecialisten van lidbedrijven: tendermanagers, calculatoren en kostenexperts. Ze komen vijf tot zes keer per jaar bij elkaar.

Aanpassen en aanvullen

Eerst om aanpassingen en aanvullingen te bepalen en vervolgens om de input van de specialisten te beoordelen. Zoals deze keer bijvoorbeeld het nieuwe onderdeel over led-strips. De verantwoordelijke specialist brengt daarvoor in kaart welke handelingen daarbij horen. Denk aan aftekenen, gat boren, schroef indraaien enzovoorts. Daaruit volgt een gemiddelde totaaltijd. Bij akkoord van de overige werkgroepleden, verwerkt de secretaris van de werkgroepen in januari alle nieuwe teksten in een geactualiseerd document.

Een klein clubje mensen zorgt er dus voor dat jij altijd de meest actuele tijdnormen binnen handbereik

hebt. Zij zijn van onschatbare waarde voor de hele branche. Wil jij er ook aan bijdragen? Meld je dan aan voor één van de werkgroepen. We kunnen jouw kennis en ervaring goed gebruiken. Zeker nu steeds meer werkgroepleden met pensioen gaan.

↳ Interesse?

Stuur dan een e-mail naar p.vanegmond@technieknederland.nl

Drie smaken

Techniek Nederland biedt drie varianten van de Calculatietijdnormen: een gedrukt boekje, een online versie en een databestand dat je kunt inladen in je eigen calculatiesoftwarepakket. Voor elk van die varianten kan je een abonnement afsluiten, waarmee je flink bespaart. Voor het geprinte handboek betaal je bij een abonnement drieëndertig procent minder dan eenmalig. Met het Online Calculatietijdnormen basisabonnement E en W bespaar je zestien procent op twee handboekabonnementen en vierenveertig procent op twee geprinte handboeken. Wil je de normen gebruiken in je calculatiesoftware, dan kun je kiezen voor het CTN Databestanden abonnement, beschikbaar in txt-formaat en xml-formaat: tnl.nu/VB-Calculatietijdnormen Prijzen beginnen bij 105 euro. Lees hier meer over de abonnementen.

Aanbestedingscentrum krijgt meer gewicht en inhoud

Het Aanbestedingscentrum krijgt steeds meer gewicht. De organisatie biedt onze leden gratis hulp bij vragen over of problemen met aanbestedingen. Daar maken steeds meer bedrijven gebruik van. Bedrijfsjurist Yme Jan Smoes van het Aanbestedingscentrum beantwoordt drie vragen.

Komen problemen vaker voor of weet men jullie beter te vinden?

'Ik denk dat laatste. Nu het Aanbestedingscentrum weer op volle sterkte is, hebben we in 2025 meer aandacht gevraagd voor onze inzet. Onze gratis hulpverlening wordt genoemd tijdens ledenbijeenkomsten, trainingen en cursussen over aanbestedings- en bouwrecht en natuurlijk bij de Aanbestedingscongressen. En we gaan vaker actief langs bij lidbedrijven om informatie op te halen. Daardoor weten meer leden ons nu te vinden. Tijdens het Aanbestedingscongres op 24 maart in Zoetermeer laten we ons opnieuw zien waar we voor staan en wat we doen.'

En wat doen jullie precies?

'Het doel van het Aanbestedingscentrum is een eerlijk en duidelijk aanbestedingsproces. Als onafhankelijke stichting willen we dat aanbestedingen in onze sector goed en correct verlopen, met eerlijke en evenwichtige contractvoorwaarden. Lidbedrijven kunnen bij ons aankloppen als aanbestedings-

documenten onduidelijk zijn, als ze hulp nodig hebben bij het opstellen van vragen voor de Nota van Inlichtingen of als voorgestelde afspraken niet proportioneel zijn. We geven advies, maar kunnen bij ernstige benadeling van de opdrachtnemer ook een schriftelijke klacht naar de aanbestedende dienst sturen en vervolgstappen nemen als ze daar geen gehoor aan geven.'

☞ Er is geen hulpvraag waar we geen antwoord op hebben ☞

Wat is de kracht van het Aanbestedingscentrum?

'Wij komen op voor de branche als geheel. Een belangrijk voordeel is dat de klager anoniem blijft. Daardoor hoeft een bedrijf niet bang te zijn dat een klacht de relatie met een aanbestedende dienst

Foto: Stefan Segers

— 'We zijn onafhankelijk en willen dat aanbestedingen goed en correct verlopen.'

schaadt. We hebben veel eigen kennis in huis en werken daarnaast samen met externe juristen die ruime ervaring hebben binnen de bouw- en technieksector. Als we terugkerende problemen of klachten zien, bespreken we die namens de branche met de ketenpartners. Er is geen hulpvraag waar we geen antwoord op hebben.'

Meer weten?

Mail of bel via y.smoes@technieknederland.nl of 088 543 27 24.

↳ Het Aanbestedingscongres 2026 vindt plaats op 24 maart in het Bouwhuis van Bouwend Nederland in Zoetermeer. Het thema is: 'Veiligheid in aanbestedingen'.

tnl.nu/VB-aanbestedingscongres-2026

‘We blijven investeren in kennis’

Familiebedrijf Bernard Schulte loopt al honderdtwintig jaar voorop

Als we de smederij van de verre grootouders meerekenen, is familiebedrijf Schulte tweehonderddertien jaar oud. Bernard (de 7e) en zijn zus Marian vormen de derde generatie die het bedrijf leidt. En er dient zich misschien een vierde aan. Bernards dochter Benthe (19) loopt al volop mee in het bedrijf. Nu nog als hulpmonteur, maar binnenkort als eerste monteur. ‘Niks is zo leuk als de techniek,’ zegt ze.

Technisch installatiebedrijf Bernard Schulte in Voorhout is een begrip in de Bollenstreek. Het is geen doorsnee-installateur. Het bedrijf bouwt wtw-luchtbehandelingskasten voor klimaatcellen bij bloembollenbedrijven, smeedt eigen lood- en zinkwerk, brengt hoogtemperatuur-warmtepompen aan in kerken en voert complete verduurzamingsprojecten uit in grote villa's en monumentale panden. Bernard Schulte: ‘We werken met name voor particulieren in het hogere segment. Een markt met wat grotere budgetten, maar ook met hogere

Benthe:

☞ Niets is zo leuk als de techniek ☞

eisen en complexere opdrachten. Ons werkveld is breed; van cv-installaties, warmtepompen, sanitair en pv-systemen tot zink- en dakwerk. Maar h^oe we dat doen, is heel specialistisch. We investeren veel in kennis en innovatie, zodat onze vierendertig medewerkers breed inzetbaar zijn op complexe taken en nieuwe technieken. Niemand kent hier maar ‘één kunstje’. Het zijn allemaal kanjer-duizendpoten, met passie en interesse.’

Focus op thuisbatterijen

Schulte brengt kennis van nieuwe technieken of producten via trainingen van leveranciers of externe specialisten. Praktisch en concreet: van het inbedrijfstellen van grote warmtepompen, tot slimme regelingen. Momenteel ligt de focus op thuisbatterijen. ‘Als onderdeel van de verduurzamingsopgave, wordt dat een belangrijke techniek. Zeker nu de salderingsregeling afloopt. We proberen ook hier weer een voorsprong in de markt te behalen door ons er nu al volop in te verdiepen. Zo kunnen we ook steeds een groter pakket in verduurzaming aanbieden. Alles bij één partij is wel zo makkelijk en overzichtelijk voor de klant. En het komt een goede, integrale werking ten goede.’

Praktijk beste leerschool

Benthe Schulte ging van jongs af aan al met haar vader mee naar storingen

— Van links naar rechts: Bernard (de 6e), Marian, Benthe en Bernard (de 7e) Schulte.

en naar kantoor. ‘Ik heb bewust gekozen voor de opleiding installatietechniek, want ik vind het superinteressant wat ons bedrijf allemaal doet. Vooral de duurzaamheidsprojecten die we van A tot Z uitvoeren, vind ik leuk. De praktijk is toch echt de beste leerschool.

facturen en afspraken te maken.’ Of ze het bedrijf ooit wil overnemen, weet ze nog niet. ‘Ik ben te jong om nu al dat soort keuzes te maken en er valt eerst nog zoveel te leren. Maar één ding weet ik zeker: niks is zo leuk als de techniek.’

Bernard:

☞ Niemand kent hier maar ‘één kunstje’. Het zijn allemaal kanjer-duizendpoten, met passie en interesse ☞

Op school leren we dan wel de regels, de materialen en de berekeningen, maar op een project kom je er pas achter hoe het allemaal werkt. Daarom is het zo fijn dat ik vier dagen werk en één dag naar school ga. Ik loop mee op projecten en op kantoor help ik

Veel beweging

Vader Bernard heeft geen haast. ‘Ik ben zevenenvijftig, dus ik ga nog wel even door. Mijn zus ook. We pushen niemand om het bedrijf voort te zetten. Dat moet een bewuste keuze zijn. En voorlopig vind ik het vak zelf nog

veel te leuk. Er zit zoveel beweging in.’ De komende jaren zet het bedrijf vooral in op verbreding van het duurzame aanbod en het ontzorgen van de klant. ‘Die markt is nog steeds goed op dreef. Natuurlijk zagen wij ook wel een dipje, maar in het hogere segment was die lang niet zo heftig. Er staan nog steeds grote, integrale projecten gepland en in het middensegment worden hybride warmtepompen steeds normaler. Klanten hoeven nu in plaats van een jaar nog maar twee maanden te wachten op hun warmtepomp. Dat is een voordeel.’ Het familiebedrijf maakte in ruim honderdtwintig jaar een enorme ontwikkeling door. Van oliestookkachels tot slimme hr-ketels en bodemwarmtepompen; ze liepen steeds een stapje voor. Dat maakt dat er veel kennis en ervaring in het bedrijf is belegd. ‘Daar blijven we in investeren. Want daar ligt onze kracht en ontleen we onze voorsprong aan.’

Foto: Daniel Verkijk

De koudwatervrees voorbij

Drie koplopers in AI, robotisering en industrialisatie

De belangstelling voor AI, robotisering en industrialisatie is enorm. Veel bedrijven willen er iets mee. Maar wat dan en hoe? Een aantal koplopers wachtte niet af en ging aan de slag, met verrassende en inspirerende toepassingen als uitkomsten.

1 Optimale uptime van pv-systemen

Door slimme AI-tools toe te voegen aan de zonnestroom-monitoringssoftware bij corporatiebewoners, kan SolarResult voorspelde opbrengsten nu beter waar maken. Eén tool brengt uit de vergelijking tussen uitstaande pv-systemen afwijkingen aan het licht. De tweede tool is een chatbot die aan de hand van de aangereikte data, de oorzaak van problemen opzoekt en daar oplossingen voor aandraagt. Met Model Context Protocol (MCP's) zijn de verschillende tools en gegevensbronnen waarvan de chatbot gebruikmaakt, aan elkaar geknoopt. Zo kan de tool 'redeneren' aan de hand van een eigen kennisbank. Voor nu dient de chatbot nog puur ter ondersteuning van de helpdesk. Zodra de functionaliteiten zijn toegevoegd aan de gebruikersapp, kunnen bewoners zelf alerts krijgen, vragen stellen en antwoorden krijgen in de app. Door op een menselijke manier te communiceren met de ingebouwde chatbot, helpt de app oorzaken en oplossingen aan het licht te brengen. Door vroegtijdig te signaleren wanneer een systeem niet of suboptimaal functioneert, kan SolarResult storingen proactief oplossen en uitval beperken. Dat leidt tot optimale uptime van de pv-systemen.

2 De multi-functionele humanoïde

Breman heeft een humanoïde (menselijke) robot in dienst, met de naam BoB. BoB wordt getraind om dingen te herkennen, autonoom te bewegen en diverse taken uit te voeren. Hij heeft ook nog eens een enorme database in zijn hoofd. Breman verwacht dat robots straks warmtepompen gaan tillen, lastige klussen zullen doen in kruipruimtes of op het dak en diagnoses, inspecties of ondersteunende klussen gaan uitvoeren. Daarmee maken ze de handen vrij van vakmensen die hard nodig

Foto: Daniel Verkiijk

— Rechts op de foto: BoB van Breman

zijn voor specialistisch werk. Leerling-monteurs kunnen eerder zelfstandig aan het werk met een superintelligente robot als vraagbaak op de klus. Breman verrijkt de robot met AI-kennis, Computer Vision, Tele Operations en sensoren en laat hem oefenen op specifieke taken in een digital twin. Zodra BoB is geprogrammeerd, getraind en ingewerkt, kan het bedrijf zijn intelligentie en handelsbekwaamheid eenvoudig kopiëren naar volgende robots. Breman ziet zelfs kansen in het uitlenen van robots via een eigen uitzendbureau. Bedrijven kunnen getrainde robots inhuren om met monteurs op pad te gaan. Zo hoeft niet elk bedrijf een dure robot te kopen en trainen.

3 Conditie-inspecties

Croonwolter&dros Survey and Inspection (CSI) beschikt over drones en gecertificeerde dronepiloten waarmee zij voor diverse opdrachtgevers visuele of thermografische inspecties uitvoert van gebouwen, civiele kunstwerken of infrastructuur. Een drone is in feite een vliegende robot die te programmeren is voor het uitvoeren van (semi)autonome taken. Het bedrijf zet de drones in voor gedetailleerde, visuele condi-

tie-inspecties volgens de NEN 2767-norm van daken, gevels, betonelementen, staalconstructies, voegen en leidingwerk. Daarnaast voeren ze er thermografische analyses mee uit om warmtelekken, koudebruggen, hot-spots of defecten in zonnepanelen op te sporen. Drone-inspecties zijn snel en veilig en leveren aanzienlijk meer waardevolle en exacte data op dan bij fysieke inspecties door mensen. Er zijn geen hijskranen, steigers, hoogwerkers of bouwliften nodig om de inspecties uit te kunnen voeren. CSI biedt drone-inspectie als zelfstandige dienst aan, maar ook als geïntegreerd onderdeel van assetmanagement- en onderhoudsprojecten. De opdrachtgever kan real-time meekijken via een livestream of ontvangt achteraf een technisch rapport met geannoteerde beelden, ortho-foto's, thermogrammen en/of meetresultaten.

↳ Op de pagina AI, robotisering & industrialisatie vind je onder meer ons rapport, kun je het webinar terugkijken en vind je er inspirerende voorbeelden: tnl.nu/VB-robotisering

Nieuwe Beleidscommissie

AI, robotisering en industrialisatie veranderen het werk in de technieksector razendsnel. Bedrijven die daarop inspelen, zijn beter voorbereid op de toekomst. De nieuwe beleidscommissie helpt daarbij. Door actief richting te geven, kennis te delen en samenwerking te organiseren. De beleidscommissie bestaat uit dertien leden uit de sector. Samen dragen ze de relevantie van de thema's uit, vertalen ze die in praktische kennis en tools en zorgen ze ervoor dat bedrijven er mee aan de slag gaan.

↳ Het visiedocument van de commissie vind je hier tnl.nu/VB-visiedocument-2025-2030

advertentie

STELLANTIS

Ben je lid van Techniek Nederland?

Dan krijg je korting op bijna honderd automodellen van de merken Alfa Romeo, Citroën, DS, Fiat, Jeep, Lancia, Opel en Peugeot.

Ook voor de bedrijfswagens van Citroën, Fiat Professional, Peugeot én Opel gelden kortingen.

Meer info vind je hier: tnl.nu/TN-Stellantis

advertentie

pinautomat nodig?
ontdek de toestellen
van buckaroo

BUCKAROO
paying attention

- ✓ Gebruiksklaar geleverd binnen 24 uur
- ✓ Voordelige tarieven
- ✓ Altijd online via 4G-verbinding

buckaroo.nl/
techniek-
nederland

20%
leden-
korting

Ledenvoordeel

Vereniging in beweging

Techniek Nederland draait op betrokken vakmensen die zich inzetten voor de vereniging. Recent verwelkomden we drie nieuwe voorzitters binnen onze bestuurlijke organisatie. Met praktijkervaring en frisse energie werken zij mee aan de toekomst van de branche. Een voorstelronde.

Jean Paul Verhaaren is sinds eind vorig jaar voorzitter van de Bestuurscommissie Elektrotechnische Detailhandel over. Hij is DGA van Unified Retail Services, de serviceorganisatie achter de Phone House-winkels en een grote groep zelfstandige telecom-ondernemers.

“Ik geloof in een commissie die praktisch relevant is voor (mede)ondernemers”

Verhaaren: ‘Het is geen publiek geheim dat de retail het moeilijk heeft. We zien allemaal dat de tasjes uit het straatbeeld verdwijnen. Gezonde concurrentie aan de voorkant is één, maar het is ook belangrijk om aan de achterkant samenwerking op gang te brengen. Met name op het gebied van circulariteit en duurzaamheid, regelgeving en keurmerken. De sector heeft daarnaast behoefte aan een passende cao, aan scholing en professionalisering, handige tools en data-uitwisseling in de keten. Voor al die zaken ga ik me hard maken. Zo concreet mogelijk. Want ik geloof in een commissie die praktisch relevant is voor (mede)ondernemers.’ Voor 2026 ziet hij drie ontwikkelingen. ‘De verkoop van nieuwe hardware neemt af en circulariteit wordt mainstream. Verder zullen de domeinen verder naar elkaar toe groeien: telecom, smart home, energie en witgoed lopen steeds meer in elkaar over.’

Foto: Eva Honderd

Janno Bergevoet is sinds kort voorzitter van de beleidscommissie Jong Techniek Nederland.

“Frisse blik van jongeren is essentieel voor de sector”

Als contractmanager utiliteit bij Equans ziet hij hoe cruciaal jonge mensen zijn voor de toekomst van de techniek. ‘Jongeren willen impact maken en in de techniek kan dat écht. Hun frisse blik, digitale handigheid en vooral adaptiviteit zijn geen luxe, maar essentieel voor een sector die constant in beweging is.’ De dertigjarige Bergevoet wijst ook op bedrijfsovernames: ‘Dat maakt sommige jonge ondernemers terughoudend: kun je het bedrijf van je ouders straks nog wel overnemen? Met de commissie creëren

Foto: Rosella Fennis

we actief de omstandigheden waarbij ze die stap wel kunnen zetten. De Shorttrack Ondernemerschap en de Bedrijfsovernamedagen hebben we samen met Techniek Nederland ontwikkeld om (jonge) ondernemers vooruit te helpen. Belangrijk is ook dat we de instroom van jonge medewerkers vergroten. Die heeft de branche hard nodig met alle uitdagingen die er zijn. Kijk alleen maar naar AI. Dat is een technologie die de branche veel gaat brengen en jongeren pakken dat nu eenmaal veel sneller op.’ Jong Techniek Nederland werkt momenteel aan een nieuwe strategie. ‘Samen bepalen we op welke thema’s we waarde kunnen toevoegen voor de vereniging en waar we zelf energie van krijgen. Leven er ideeën bij de leden, dan hoor ik dat graag!’

Foto: Bart van Overbeeke

Evert Lemmen CEO van SPIE Nederland, is benoemd tot voorzitter van de Groep Groot en trad toe tot het algemeen bestuur.

“‘Groot’ en ‘klein’ niet als gescheiden werelden zien”

Lemmen vindt het niet meer dan logisch dat hij tijd vrijmaakt om de belangen te behartigen van de groep grote bedrijven binnen de vereniging. ‘We hebben als grote speler de verantwoordelijkheid om ons in te zetten voor het algemeen belang: de branche sterker maken. Met slimme en duurzame technieken bieden installatiebedrijven oplossingen voor grote maatschappelijke uitdagingen, zoals de energietransitie en netcongestie. De inzet van digitalisering en robotisering maakt het mogelijk om de productiviteit te verhogen. Om dat te kunnen blijven doen, zijn instroom, scholing en innovatie cruciaal. Het personeelstekort vraagt om structurele oplossingen die bijdragen aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van de techniekbranche. Ik vind het belangrijk dat we ‘groot’ en ‘klein’ niet als gescheiden werelden zien, zowel binnen de vereniging als in de praktijk. Beide groottegroepen hebben te maken met vergelijkbare problematiek. En in de bouwketen hebben we elkaar hard nodig. Laten we dus vooral gelijkwaardig samenwerken.’

Nog meer beweging

Ben Aartman van J.C. Aartman Electrotechniek is op 1 januari 2026 gestart met zijn tweede termijn als voorzitter van de bestuurscommissie Kleine bedrijven. Daarnaast is hij lid van het bestuur van Techniek Nederland. De commissie werd afgelopen zomer al versterkt door Joost Möller (UPP Bouw en Installatie) en Veerle Duvetkot (Visser Installatietechniek). Möller nam daarbij de rol van vicevoorzitter op zich. Begin dit jaar is hij ook benoemd tot penningmeester van het bestuur van Techniek Nederland. In die functie volgt hij Joop Weenk (AquaDataSytsems) op. Marcel Kiekbos, Kiekbos Klimaat & Duurzaam B.V., is afgevaardigde bestuurscommissie Techniek & Markt. Op 1 januari zijn nog drie nieuwe leden toegetreden tot de commissie Kleine bedrijven: Meindert Engberts (Engberts Elektrotechniek), Jan Allewijn (TMB Installatie) en Aram van Jaarsveld (InstalCenter). En tot slot is Erik van Heuveln (Bremans Installatiegroep) afgevaardigd in de bestuurscommissie Grote Bedrijven.

Wouter Hendrickx over circulair ondernemen:

“Elke kleine stap heeft grote waarde”

‘De duurzaamheidsgoeroe’ noemen ze hem bij Hoppenbrouwers. Officieel is Wouter Hendrickx Programmamanager Duurzaam Ondernemen. Circulariteit is daarvan een belangrijk onderdeel. ‘We streven naar nul restafval, vijftig procent circulaire inkoop en nul CO₂-emissie van onze wagens en gebouwen. Elke kleine stap heeft daarbij grote waarde. Een druppel op een gloeiende plaat? Ik zeg: veel kleine druppels koelen die plaat uiteindelijk toch echt af.’

Circulair ondernemen is volgens Hendrickx geen keuze meer, maar een logisch gevolg. ‘De planeet waarop we leven groeit niet. Onze economie, consumptie en materiaalstromen wel. Spullen kopen, gebruiken en verbranden is simpelweg een eindig model. De economie moet zich voegen naar natuurkundige grenzen. Dat heeft gevolgen voor hoe bedrijven werken. Je kunt het je niet meer veroorloven om alleen naar euro’s te kijken. Milieu-impact telt mee, of je dat nu leuk vindt of niet. Een zzp’er besteedt er misschien een uur per week aan, grote bedrijven hebben er hele teams voor. Maar wie niets doet, loopt achter. Niet straks, maar nu al.’ Bij

Hoppenbrouwers wordt circulariteit steeds vanzelfsprekender. ‘Waarom bij een renovatie alles slopen en weggooiën, als veel componenten nog herbruikbaar zijn? Ook als de klant er niet om vraagt, pakken we projecten steeds vaker circulair aan. Omdat het logisch is.’

“Je kunt het je niet meer veroorloven om alleen naar euro’s te kijken”

Wouter Hendrickx is lid van de bestuurscommissie Circulariteit en Duurzaamheid. Daar werkt hij mee aan handreikingen, trainingen en praktische tools te ontwikkelen. ‘Techniek Nederland is heel goed bezig om het thema concreet te maken voor zowel grote én kleine installatiebedrijven. Kijk eens naar het tlnl.nl/VB-pakket-circulaire-technieksector, met onder meer een stappenplan om je eigen circulaire businessmodel te ontwikkelen.’

Refurbished wordt standaard

Bij Hoppenbrouwers neemt circulariteit veel vormen aan. ‘We hebben een programma om restafval te reduceren. We zijn van meerdere afvalverwerkers overgestapt naar één partij die ons data levert over onze afvalstromen, zodat we die kunnen meten. Per vestiging stellen we doelen; het is een wedstrijdje geworden. Je wilt niet onderaan bungelen. Met leveranciers maken we afspraken over minder verpakkingen.

Ze leveren zoveel mogelijk verpakkingsloos of op recyclebare pallets. Met circulair inkopen zetten we ook stappen. Bij cv-ketelonderhoud kopen we alleen refurbished onderdelen in, tenzij die er niet zijn. Ons ERP-systeem bestelt automatisch de refurbished variant. Het is geen optie meer, maar de standaard.’

Milieu-impactrapport

Voor elk project maakt Hoppenbrouwers een milieu-impactrapport met CO₂-emissie, circulariteitsniveau en transportuitstoot per project. ‘De klant krijgt zo inzicht in scope 3 emissie en kan dat gebruiken voor de CSRD-rapportage. Die informatie gebruiken we ook voor de CSRD-rapportage in ons jaarverslag. Dat is nog niet verplicht, maar we zijn er wel al mee bezig. Zo kunnen we nu al goed in beeld brengen hoe ver we zijn met circulaire inkoop en hoe zich dat ontwikkelt. De circulaire wereld is voor de installatiewereld nog lastig in definities te gieten, maar als je die voor jezelf scherp stelt of overneemt van leveranciers, kom je al een heel eind om je vorderingen te meten.’

In de haarvaten van de organisatie

Hendrickx is de programmamanager, maar het thema circulariteit leeft steeds meer binnen het bedrijf. ‘Onderschat niet hoeveel mensen dit ook persoonlijk heel belangrijk vinden. En nu prijzen van grondstoffen stijgen door schaarste en geopolitieke spanningen, zien steeds meer mensen de noodzaak in. Het onderwerp moet zeker nog meer geladen worden, maar ik merk aan de toenemende vragen dat het op steeds meer plaatsen in de organisatie leeft. Bij trainingen voor nieuwe medewerkers en projectleiders is circulariteit een vast onderdeel. Vroeger was dat geen issue. In feite wil ik dat mijn functie eindig is. Het thema moet straks in de haarvaten van de organisatie gaan zitten, net zo logisch als kwaliteit en veiligheid.’

“Onderschat niet hoeveel mensen dit ook persoonlijk heel belangrijk vinden”

Zo werkt de AVG in de praktijk

Er kan meer dan je denkt

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is nu bijna acht jaar van kracht. In de praktijk levert de wet nog altijd veel vragen op. Mag je een klant mailen? Mag je contactgegevens opslaan? En hoe zit het met nieuwsbrieven en serviceberichten? Het lijkt soms alsof bijna niets meer mag. Maar wie zorgvuldig en doelgericht met persoonsgegevens omgaat, ontdekt dat er vaak meer kan dan gedacht. Junior Brandenburg, teamleider Ondernemerschap en Advies, beantwoordt vijf veelgestelde vragen.

Wat is de AVG ook alweer?

De AVG geldt voor iedereen die persoonsgegevens verwerkt: bedrijven, overheden en zelfstandigen. Met verwerken bedoelen we: het opslaan en gebruiken van gegevens, digitaal of op papier. De wet is bedoeld om te voorkomen dat persoonsgegevens zonder goede reden worden gebruikt. Gaat er iets mis, bijvoorbeeld door een hack, verlies van documenten of een verkeerde ontvanger, dan kan sprake zijn van een datalek. Als dat risico's oplevert voor de betrokkenen, moet je dat melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Gaat de AVG over alle soorten gegevens?

Nee. De AVG gaat alleen over privégegevens van personen. Gegevens van bedrijven vallen er niet onder. Ook functiegebonden, zakelijke contactgegevens zijn meestal geen persoonsgegevens. Bij zzp'ers is die grens soms minder duidelijk.

Wat mag je als installatiebedrijf wél doen met persoonsgegevens?

Meer dan je denkt. Als iemand daar toestemming voor geeft, mag je gegevens voor een specifiek doel gebruiken, bijvoorbeeld voor een servicecontract, onderhoudsafspraken of een klantportaal. Ook bij een gerechtvaardigd belang, mag je iemands gegevens verwerken.

Wat betekent 'gerechtvaardigd belang' in de praktijk?

Dat je klantgegevens mag vastleggen om je werk goed te kunnen doen, bijvoorbeeld voor planning, facturatie en service. Voorwaarde is dat je alleen vastlegt wat nodig is en de gegevens niet voor andere doelen gebruikt.

Wat mag juist niet?

Meer gegevens verzamelen dan nodig is, gegevens doorverkopen of klanten ongevraagd benaderen voor commerciële acties. Voor bijzondere persoonsgegevens, zoals gegevens over gezondheid, afkomst, religie of politieke opvattingen, gelden extra strenge regels.

↳ Twijfel je of je organisatie de AVG goed toepast?

Techniek Nederland Advies helpt je graag, met praktische uitleg en tips. Neem contact op met team Advies via 088 543 27 77.

Handhaving zzp'ers komt weer op gang

Terwijl de Belastingdienst in 2026 de handhaving op zzp'ers verscherpt, morrelt het nieuwe kabinet aan de zzp-wetgeving. Veel is onduidelijk, behalve het standpunt van Techniek Nederland.

De Belastingdienst gaat weer handhaven op arbeidsrelaties. Naast naheffingen (loonheffingen) kan zij nu ook boetes opleggen bij het negeren van waarschuwingen, vooral bij opzet of grove schuld (vergrijpboetes). Verzuimboetes blijven in 2026 nog uit. Directe zware sancties zullen niet veel voorkomen. De Belastingdienst zal vaak eerst het bedrijf bezoeken. Als blijkt dat ze niet voldoen aan meerdere criteria, ligt een boete of naheffing voor de hand.

Modelovereenkomsten

Uit gesprekken met leden maken we op dat de meeste zzp'ers en opdrachtgevers hun zaakjes al behoorlijk op orde hebben. Dat er voor 2026 toch een versoepeld regime geldt, kan de indruk wekken dat de goeden nu onder de kwaden lijden. Voor anderen geeft het nog even lucht om alles goed te kunnen regelen. Tot eind 2029 kunnen opdrachtgevers en zzp'ers hiervoor nog gebruikmaken van de modelovereenkomsten van Techniek Nederland. Belangrijk is wel dat je die afspraken ook echt nakomt. Want de praktijk is leidend.

Nieuwe wetgeving in aantocht

Op dit moment ligt de VBAR-wet (Verduidelijking Beoordeling Arbeidsrelaties en Rechtsvermoeden) in de Tweede Kamer. Maar het nieuwe kabinet is van plan om op onderdelen de initiatiefwet Zelfstandigen te volgen, die vorig jaar is ingediend door CDA, D66, SGP en VVD. Techniek Nederland geeft de voorkeur aan de initiatiefwet. Die wet kijkt meer naar écht ondernemerschap en ziet afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer niet altijd als een gezagsverhouding. Een opdrachtgever mag een zzp'er bijvoorbeeld best werkinstructies geven om de kwaliteit en veiligheid te borgen. Dat betekent niet automatisch dat er sprake is van hiërarchische aansturing, zoals bij een werknemer. Techniek Nederland voert de lobby weer op nu er een nieuw kabinet is.

↳ Meer weten?

Bezoek onze website of bekijk de informatie op deze pagina van de Belastingdienst. Heb je vragen? Neem dan contact op met Leo Rolf via 088 543 27 90 of l.rolf@technieknederland.nl of met Advies via 088 5432 777 of advies@technieknederland.nl.

Zzp'ers opgelet!

Zoals altijd vind je ook de nieuwsbrief van Techniek Nederland Verzekeringen bij De Verbinding. Deze keer trekken onze verzekeringscollega's daarin aan de bel over de verplichte Arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) voor zelfstandigen die eraan komt. De wet wordt waarschijnlijk pas rond 2030 ingevoerd, maar de belangrijkste deadline komt er nú al aan.

Wil je zelf grip houden op je premie en dekking? Dan is dit het moment om in actie te komen en een AOV af te sluiten die bij je past.

↳ tnl.nu/VB1-26-aov

Vier dagen VSK+E 2026: een terugblik

Van 3 tot en met 6 februari was Techniek Nederland aanwezig op VSK+E 2026 in de Jaarbeurs Utrecht. In hal 9 vormde onze vernieuwde stand een centrale ontmoetingsplek, waarbij de Bibberspiraal dagelijks voor beleving én strijd om de eerste plek zorgde. De winnaars, Adriaan en Stan Moonen van Baantechneek, gingen met een drone naar huis.

Op de stand ontmoetten leden en partners elkaar, deelden we kennis en voerden we het gesprek over de toekomst van de installatiebranche. Bezoekers konden bij onze experts terecht met vragen over thema's als energietransitie, AI, digitalisering en werkgeverschap. In de aanloop naar de VSK ontwikkelden we een sterktest om te laten zien hoe organisaties ervoor staan op het gebied van veilig werken, werving en instroom en cybersecurity. De uitkomsten vertaalden we naar praktische tips.

In het VSK+E Theater verzorgden onze collega's diverse lezingen en reikten we de Innovatie Pionier 2026 uit aan Comfort Partners voor 'Lotte': een AI-assistent die in één kwartaal 24.000 telefoontjes en 10.000 WhatsApp-berichten afhandelde. De Techniek Inclusief Award 2026 ging naar Installatie- en Servicebedrijf De Haan (mkb) en Breman Installatiegroep (grootbedrijf).

Bekijk de aftermovie en doe zelf de Sterktestet via: t.nl.nu/VB-dit-was-VSKe2026

DigiCoach Gerwin Voogt brengt digitale transformatie op gang

Van Hoften Installatietechniek heeft als een van de eerste installatiebedrijven een eigen digiCoach in huis: Gerwin Voogt. De procesmanager volgde de basistraining voor digiCoach en werkt nu gestructureerd aan de digitale transformatie binnen het bedrijf. 'Draagvlak is belangrijker dan de technologie zelf,' zegt hij.

Digitaliseren is geen keuze, maar een must. Om ketenbreed digitaal samen te kunnen werken, moet elk bedrijf eerst zelf voldoende 'digivaardig' zijn. Hoe bereik je dat? Door intern bruggenbouwers aan te stellen die digitalisering begrijpelijk en werkbaar maken voor collega's en managers. Binnen het programma digiVaardig van digiGO zijn trainin-

gen ontwikkeld die je opleiden tot digiCoach, op drie niveaus: Basis, Groei en Keten. Gerwin Voogt volgde vorig jaar de eerste basistraining.

Verandering levert weerstand

Voogt: 'In mijn dagelijks werk ben ik constant bezig met procesverbetering en digitalisering. Ons bedrijf is al best ver met digitaliseren. Zo hebben we een bedrijfsapplicatie laten ontwikkelen voor urenregistratie en voegen we daar steeds meer functionaliteiten aan toe. Voor bestellingen en kwaliteitsborging bijvoorbeeld. Dat is allemaal prachtig, maar mensen moeten er ook mee kunnen en willen werken.' En daar zit juist de bottleneck, merkte Voogt. 'Verandering levert weerstand op. Vaak niet eens bewust.'

Draagvlak essentieel

Bij de driedaagse basistraining leerde hij dat een digitale transformatie alleen slaagt als je draagvlak creëert. 'We kregen heel praktische handvatten om weerstand te herkennen en weg te nemen. Door goed te luisteren en problemen bespreekbaar te maken. Door mensen te helpen om systemen onder de knie te krijgen. Maar ook door uit te leggen waarom digitalisering nodig is en hoe het hun werk eenvoudiger maakt. Ik ben daar nu heel bewust mee bezig, maak daar extra tijd voor vrij en vlieg het veel strategischer aan. De basistraining heeft me al veel gebracht. Misschien dat ik later ook nog een verdiepingstraining ga doen, zodat ik ook meer te weten kom over het afstemmen van digitale processen met opdrachtgevers en leveranciers.'

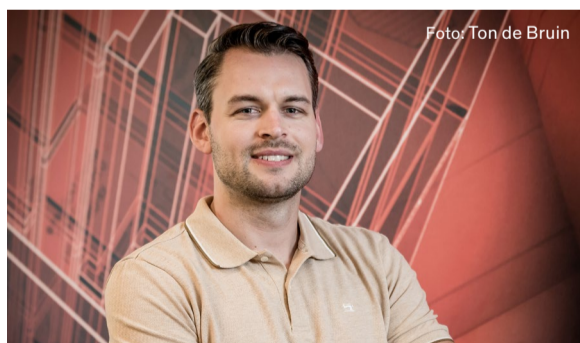

Foto: Ton de Bruin

— Gerwin Voogt: "We kregen heel praktische handvatten om weerstand te herkennen en weg te nemen".

Een digiCoach maakt digitalisering begrijpelijk, werkbaar en betekenisvol voor collega's, teams en organisatie. Hij/zij is verkenners, facilitator, mentor en/of veranderaar, zodat digitaal samenwerken vanzelfsprekend wordt. Meer informatie over het profiel van de coach en de mogelijke bijdrage aan jouw organisatie vind je op deze pagina: t.nl.nu/VB-digicoach.

Podverdorie, weer een podcast!

Het aantal podcasts van Techniek Nederland groeit. Vooral jonge ondernemers en professionals weten ze te vinden. Ze zijn er in drie 'smaken'. In de Groeiversnellers Roadshow staan persoonlijke verhalen van ondernemende professionals centraal. In de Groeiversnellers podcasts bespreken we een actueel vraagstuk of trend. Je hoort wat dit betekent voor je bedrijfsvoering en welke ondersteuning Techniek Nederland biedt. Tijdens de Deep Dive podcasts duiken we nog dieper in belangrijke onderwerpen.

Ook dit jaar verschijnen er nieuwe afleveringen. Je vindt ze op de Groeiversnellers pagina: t.nl.nu/VB-groeiversnellers of via YouTube en Spotify.

De populairste podcasts van dit moment

- De uitfasering van f-gassen
- Consumentenkooprecht
- GACS gebouwbeheer 2.0
- AI in de technieksector
- De infracrisis
- De Reparatie-economie
- Zero-emissiezones

Meer weten over Artificial Intelligence?

Luister naar de Deep Dive-serie AI, Robotisering en industrialisatie, met afleveringen over onder meer Generatieve AI, Hybride AI, Industrial Metaverse, Computer Vision, Multipurpose robots, Augmented Working en Mass customization.

Logtens verdubbelt efficiency warmtepomp met eigen hydrobox

De voldoening van innoveren

Ondernemen is ook een kwestie van durven. Van onderzoeken, proberen, investeren. Om te kijken of je er voor de klant meer winst uit kunt halen en voldoening voor jezelf. Rob Logtens lukte het. 'Je kunt wel gebruikmaken van standaardproducten, maar ik vind het leuk om zelf dingen te verzinnen of door te ontwikkelen.'

Rob Logtens heeft een klimaatinstallatiebedrijf in Kronenberg, met zeven medewerkers. Ze doen ook cv-installaties en ventilatietechnieken, maar hebben een specialisatie opgebouwd in grondgebonden warmtepompen. Daar hebben ze dan ook de BRL 6000-21-certificering voor in huis. Ze plaatsen de bodemenergiesystemen met name in de particuliere en zakelijke markt. Om die systemen nog efficiënter te maken, bieden ze daar een eigen hydrobox-concept bij aan. 'De hydrobox is samengesteld met diverse circulatiepompen, platenwisselaars, drieweg- en mengkleppen en andere componenten in één doos. De box transporteert de warmte naar het afgiftesysteem en naar de bodemwisselaars. Hydroboxen zijn niet nieuw, maar wij ontwikkelden er één die net wat uitgebreider is en die in combinatie met de PLC-regeling, een verswaterboiler en vlakkeplaatcollectoren een enorme efficiëntieverbetering geeft.'

Leuk om zelf dingen te ontwikkelen

Waar de gemiddelde seizoens-COP van een grondgebonden warmtepomp ongeveer vijf is, kan de efficiency door de combinatie met het hydrobox-concept oplopen tot tien, volgens Logtens. 'Door zonnewarmte, slimme opslag en optimale hydrauliek hoeft de warmtepomp veel minder elektriciteit te gebruiken per geleverde kWh warmte. Daardoor verdubbelt het jaarrendement van het

Foto's: Bart van Overbeeke

— Rob Logtens 'Onze monteurs zien het als een leuke afwisseling op hun montagewerk.'

totale systeem en gaat de warmtepomp ook veel langer mee,' legt Logtens uit. 'Je kunt wel gebruikmaken van standaardproducten, maar ik vind het leuk om zelf dingen te verzinnen of door te ontwikkelen. We hebben nu ook weer een aangepaste box ontwikkeld voor bodemsystemen waar geen glycol bij komt kijken, alleen water. Een platenwisselaar houdt de bron gescheiden van de warmtepomp, waar wel water-glycol voor nodig is om bevriezing te voorkomen. Glycol is geen fijn goedje, en als het weglekt in de bodem is dat slecht voor het milieu.'

Geheim van de smid

Logtens heeft geen patent aangevraagd op zijn hydrobox. Het geheim van de smid is vooral de PLC-regeling. Die zorgt voor de meest efficiënte inzet. 'We maken de box zelf in de werkplaats van het bedrijf. In totaal zo'n zeven tot acht per jaar. Onze monteurs zien het als een leuke afwisseling op hun montagewerk. Als je iets zelf in elkaar zet, snap je ook beter hoe het werkt. Ze hebben er plezier in.' Werkgenot vindt Logtens heel belangrijk. Om het werk voor zijn medewerkers eenvoudiger te maken, schafte hij onlangs een verreiker aan. Een hydraulische hefmaschine met een dertien meter lange telescooparm. 'Die maakt het voor onze mensen een

stuk gemakkelijker om warmtepompen, zonnecollectoren en ballast op het dak aan te brengen.'

Focussen op open bodemsystemen

Ondanks de algemene teneur in de markt, ziet Logtens de markt voor warmtepompen niet krimpen.

« Als je iets zelf in elkaar zet, snap je ook beter hoe het werkt »

'De vraag is bij ons stabiel gebleven, maar we zitten dan ook in een bijzondere, specialistische markt. Vanwege onze BRL 6000-21-certificering, de kwaliteit van onze systemen en onze innovatieve bijproducten, blijft de vraag goed op peil. We gaan ons de komende tijd meer focussen op bronsystemen met alleen water. Door de lage viscositeit van water hoeft de circulatiepomp minder hard te werken en wordt het systeem nog efficiënter. Ook weer in combinatie met onze aangepaste hydrobox.'

— De display geeft in één oogopslag inzicht in het systeem, inclusief de aanvoer- en retourtemperatuur van het water.

Comfort Partners wint Innovatie Pionier 2026 met AI-agent Lotte

In totaal waren er tien inzendingen voor de Innovatie Pionier 2026. Na twee selectierondes door de jury bereikten drie bedrijven de finale: Kuijpers, Breman Installatiegroep en Comfort Partners. Op de VSK+E-beurs pitchten zij hun innovatie. Volgens juryvoorzitter Arjen Adriaanse (TNO) ging het om drie inspirerende innovaties, die elk op hun eigen manier uitblinken.

1. Antwoord op personeelstekort

Comfort Partners won met AI voice- en chatbot Lotte. Deze digitale assistent ontlast in het hoogseizoen de servicedesk door zelfstandig storingsmeldingen en reparatieverzoeken via telefoon of whatsapp af te handelen. Lotte beschikt over kennis van bewoners, de installaties, de specialisaties, planningen van de monteurs en werkbonden. AI-agents als Lotte bieden een innovatief antwoord op het personeelstekort in de branche en verbeteren de bereikbaarheid in drukke wintermaanden. De keuze van de jury viel op Lotte vanwege de concrete en

— Presentatie van digitale assistent Lotte door Roderick Soesman - Comfort Partners.

Foto's: Daniel Verkijk

— Comfort Partners is met haar digitale assistent Lotte winnaar geworden van de Innovatie Pionier. Voorzitter Mark Harbers reikte de prijs uit aan directeur Roderick Soesman. De Innovatie Pionier is een jaarlijkse prijs van Techniek Nederland voor bedrijven met grensverleggende vernieuwingen. De winnaar verdient een fraaie bokaal, veel media-aandacht, eeuwige roem en een cheque ter waarde van vijfduizend euro.

toepasbare manier waarop AI hier is ingezet. 'De innovatie onderscheidt zich door een hoge mate van tastbaarheid en schaalbaarheid en heeft daarmee een grote potentie voor de toekomst', zei de jury.

2. Breman: Beter branche-imago

Breman Installatiegroep presenteerde BoB, een humanoïde robot die vakmensen kan ondersteunen bij zware, gevaarlijke en repetitieve werkzaamheden. De jury noemde het een visionaire innovatie. Door de inzet van robots wil Breman schaarse vakmensen weer ruimte geven voor vakmanschap, creativiteit en innovatie. Het werk wordt veiliger en leuker en dat kan tot een beter imago van de branche leiden. Nieuwe monteurs kunnen bovendien sneller zelfstandig werken met een robot aan hun zijde.

3. Kuijpers: Minder is beter

Kuijpers bereikte de finale met het concept Gebouw vol Energie, dat laat zien hoe kantoorgebouwen duurzaam en circulair kunnen worden gerenoveerd met maximaal behoud van bestaande installaties, een minimale inzet van nieuwe installaties en slimme, dynamische software. Kuijpers laat zich leiden door de vraag hoe ze met zo min mogelijk materiaal het gewenste comfort- en duurzaamheidsniveau kunnen bereiken.

↳ Kijk voor meer informatie en alle inzendingen op: tnl.nu/VB-IP2026
Hier kun je je ook al aanmelden voor de volgende editie.

Nieuwe energie voor Vakcommissie Industrie

De overheid wil de Nederlandse industrie sterker, weerbaarder en toekomstbestendiger maken. Door internationale concurrentie, geopolitieke spanningen en duurzame doelen is sinds 1 januari specifiek industriebeleid van kracht. Daarom zet de Vakcommissie Industrie van Techniek Nederland ook een tandje bij.

Nederland gaat, net als andere landen, actief industriebeleid voeren om internationaal mee te blijven doen in strategische en innovatieve markten. Zo wil de overheid voorkomen dat we te afhankelijk worden van andere landen. 'Voor installateurs die voor de industrie werken kan dat veranderingen met zich meebrengen,' zegt programmamanager en secretaris van de Vakcommissie Michel Wijbrands. De Vakcommissie ondersteunt en vertegenwoordigt lidbedrijven in de industriële markt. Zij hebben te maken met toenemende regelgeving, personeelstekorten en een markt die onder druk staat door duurzaamheidseisen en internationale concurrentie. Industrie-installateurs zijn goed voor

zo'n veertien procent van de omzet in de branche. Nu de overheid bepaalde industrieën gaat stimuleren en andere afremmen, staat de commissie op scherp. Er zijn vertegenwoordigers van grote bedrijven toegetreden en voor 2026-2027 is een jaarplan opgesteld met deze thema's.

- Betere positionering van het marktsegment
- Meer instroom van personeel
- Kennisontwikkeling op:
 1. wetgeving en subsidies,
 2. kansen binnen de energietransitie
 3. oplossingen voor netcongestie
 4. kansen en gevolgen van digitalisering (cybersecurity, AI etc.)

Foto: Stefan Segers

— Programmamanager Michel Wijbrands.

Elke twee maanden overleggen de zeven commissieleden om de marktpositie van de leden te versterken. Dat doen ze door kennis te verzamelen en te delen, actief te lobbyen en de samenwerking met stakeholders te intensiveren. De focus ligt op sectoren als voedingsmiddelen, chemie (olie & gas), metaal, rubber & kunststof en machinebouw.

↳ Meer informatie over de vakcommissie, de samenstelling en het jaarplan vind je hier: <https://tnl.nu/VB-vc-industrie>
Vragen of suggesties?
Mail naar m.wijbrands@technieknederland.nl

Diversiteit en inclusie: bij Breman en De Haan werkt het!

Techniek is er voor iedereen. Dat laten de winnaars van de Techniek Inclusief Award 2026 zien. Voor Installatie- en Servicebedrijf De Haan en Breman Installatiegroep zijn diversiteit en inclusie geen loze woorden; het werkt in de praktijk. Het maakt teams sterker, innovatiever en toekomstbestendiger. Sta jij de volgende keer op het podium?

Met de Techniek Inclusief Award laten we zien hoe bedrijven diversiteit en inclusie concreet vormgeven en daarmee het goede voorbeeld geven in de branche. Dit jaar vielen twee bedrijven in de prijzen voor hun innovatieve aanpak. Installatie- en Servicebedrijf De Haan in de categorie mkb en Breman Installatiegroep in de categorie grootbedrijf.

Iedereen kan zichzelf zijn

De Haan blinkt uit in het creëren van kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met gemeenten en partners ontwikkelde het bedrijf een model waarbij nieuwe medewerkers goed worden begeleid bij hun instroom in de techniek. Janneke de Haan-Wielaert: 'Inclusie maakt je team sterker en hechter. Iedereen kan zichzelf zijn en van elkaar leren.'

Steen voor statushouders

Breman Installatiegroep ondersteunt statushouders bij hun start in de techniek. Met werkervaring, persoonlijke begeleiding en taallessen wordt de stap naar de arbeidsmarkt haalbaar en duurzaam. Marleen Breman: 'Onze aanpak is direct toepasbaar voor andere bedrijven. Doe er je voordeel mee.'

Praktische tools

De Techniek Inclusief Award werd dit jaar voor de tweede keer uitgereikt. De eerdere winnaars waren Preworxs en Hollander Techniek. Ondernemers die (meer) aandacht willen besteden aan diversiteit en inclusie vinden op de websites van Techniek Nederland, Wij Techniek en SER Diversiteit in Bedrijf praktische tools en handvatten. Wil je meedingen naar de volgende award? Houd dan onze website in de gaten en meld je aan zodra dat kan.

Foto: Daniel Verkijk
— Van links naar rechts: Stella de Smit (SPIE Nederland), Seyit Yeyden (Beroepentuin), Roel van Stokkum (Verweij Elektrotechniek), Janneke Wielaert-De Haan (Installatie- en Servicebedrijf De Haan), Tanja Loeff-Hageman (vicevoorzitter Techniek Nederland), Wendy Saban (Sab Opleiding BV), Marleen Breman (Breman Installatiegroep), Sahar yadegari (VHTO), Laura Willems (PronkGroep).

Halvering levensduurkosten van de warmtepomp

TDI500 gaat door met halveren. Nu de bedrijvengroep de installatietijd van hybride warmtepompen met de helft heeft kunnen terugbrengen, richt zij zich op een tweede doel: het halveren van de levensduurkosten van warmtepompen. Dan worden die warmtepompen interessanter voor met name woningcorporaties.

Foto: Michel Heerkens
— Van links naar rechts: Pierre Hobbelen (bestuurder Thuisvester en bestuurslid Aedes), Frank Agterberg (voorzitter Vereniging Warmtepompen), Machteld de Kroon (managing Director unit Mobility & Built Environment (MBE) bij TNO), Martha van den Hengel (directeur Mensen Maken de Transitie), Richard Verbree (voorzitter Team duurzaam Installeren), Maarten Hommelberg (directeur Team Duurzaam Installeren), Tjalling de Vries (Afdelingshoofd Energietransitie Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening), Mark Harbers (voorzitter Techniek Nederland).

Innovatieconsortium TDI500 deelde tijdens het event 'Een Keten Vol Energie' op 26 januari haar inzichten in het versnellen van de verduurzamingsaanpak met hybride warmtepompen. Maar ook ondertekende ze een intentieverklaring voor de volgende stap. Onder meer Vereniging Warmtepompen, Techniek Nederland, Aedes en het Rijk doen mee. Samen willen ze de kosten van warmtepompen in huurwoningen verlagen. Volgens de samenwerkende partijen ligt de grootste potentiële winst in slimmer onderhoud. Een datagedreven onderhoudsaanpak en tools die controles op afstand mogelijk maken, kunnen daaraan bijdragen. In combinatie met een langere levensduurgarantie van de fabrikant, zou dat de Total Cost of Ownership (TCO) flink kunnen verlagen.

450.000 keer gasloos

Voor warmtepompen geldt nu een technische levensduur van gemiddeld vijftien jaar. Als de samenwerkende partijen daar tien jaar bovenop kunnen doen, ziet het kostenplaatje voor woningcorporaties er straks heel anders uit. Die hikken nu vooral aan tegen lastig financieerbare onderhouds- en vervangingskosten. In 2034 moeten vierhonderdvijftigduizend corporatiewoningen gasloos zijn. Door belemmeringen weg te nemen bij installatie (lagere kosten door sneller installeren) en tijdens de levensduur (slimmer onderhoud, langere levensduur), brengen TDI500 en partners dat doel dichterbij.

Foutje

In het artikel op de achterpagina van editie 29 (december 2025), zijn twee onjuistheden geslopen. Het gewicht van de vizerschuiven bedraagt 360.000 kilo per schuif en niet 40.000 kilo, zoals vermeld. Het motorvermogen van de twee kleine motoren bedraagt 2,4 kW en niet 2,4 watt.

Colofon

De Verbinding is het ledenmagazine van Techniek Nederland dat vier keer per jaar verschijnt.

Oplage	6.000	Techniek Nederland
Druk	Drukkerij Zoeterhage, Zoetermeer	Korenmolenaar 4
Ontwerp	Lava, Amsterdam	3447 GG Woerden
Vormgeving	Mariska van der Tas	T 088 543 26 50
Hoofdredactie	Frank van Eijk-Willemsse	W techniek nederland.nl
Eindredactie	Annette Scholtes, Ard Tuijp	E info@techniek nederland.nl
Tekst	Stijlmeesters/Astrid Zoumpoulis,	
Beeldredactie	Linda Kindt	
Productie	Techniek Nederland	©2026 Techniek Nederland.

Meelezen?

De Verbinding wordt ook verspreid onder medewerkers van onze leden. Hebben we iemand gemist die ook wil meelezen?

Stuur dan een e-mail naar ledenservice@techniek nederland.nl en vermeld voor- en achternaam, functie en adresgegevens en voortaan leest hij of zij ook mee.

Medewerkers afmelden? Stuur dan ook een e-mail naar de afdeling Ledenservice.

Van monument naar Paris Proof meesterwerk

Het monumentale gebouw van de voormalige faculteit Mijnbouw van de TU Delft, gebouwd in 1912, ademt nog altijd de sfeer van een eeuw geleden. Tot 2007 was het een vertrouwd onderwijsgebouw, maar daarna kreeg het een indrukwekkende nieuwe toekomst. Onder leiding van totaalinstallateur SPIE en in samenwerking met opdrachtgever en ontwerper Haskoning werd het pand ingrijpend gerenoveerd tot een modern kantoor met zevenhonderdvijftig werkplekken. SPIE realiseerde alle W- en E-installaties én bouwkundige aanpassingen, met behoud van de historische uitstraling. Dankzij WKO, warmtepompen, ruim 600 pv-panelen en slimme klimaatregeling is het gebouw gasloos, Paris Proof en tachtig procent energiezuiniger. Een prachtig voorbeeld van duurzaam erfgoed met een toekomst.

